

15. 1. 2003

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Použití donucovacích prostředků, psa a služební zbraně strážníkem

Již za dob starého Řecka jsme se mohli setkat s výrazem „politeia“ značícího spořádaný stav města (obce). Tento výraz se stal určitým prazákladem pro dnešní pojem policie. I na půdorysu tohoto historického miniexkurzu vidíme určitý úzký relevantní vztah mezi městem (obcí) a policií. V dnešní době se pod pojmem obecní policie rozumí orgán obce, který zřizuje zastupitelstvo obce.

Již za dob starého Řecka jsme se mohli setkat s výrazem „politeia“ značícího spořádaný stav města (obce). Tento výraz se stal určitým prazákladem pro dnešní pojem policie. I na půdorysu tohoto historického miniexkurzu vidíme určitý úzký relevantní vztah mezi městem (obcí) a policií. V dnešní době se pod pojmem obecní policie rozumí orgán obce, který zřizuje zastupitelstvo obce. Obligaturní právní forma tohoto zřízení je obecně závazná vyhláška. Hlavním úkolem obecní policie je zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku. Rovněž je dobré připomenout, že při plnění svých úkolů obecní policie ze zákona spolupracuje s Policií České republiky. Jistou legislativní novinkou je, že obecní policie může na základě veřejnoprávní smlouvy působit i na území jiné obce, tedy obce, která je smluvní stranou zmíněného veřejnoprávního kontraktu. Není pravda, že v čele obecní policie musí vždy stát starosta obce, obecní zastupitelstvo může plně v souladu se zákonem pověřit jejím vedením i jiného člena zastupitelstva obce.

Nejen pamětníky bývá dnešní obecní policie mnohdy srovnávána se svojí prvorepublikovou předchůdkyní. V porovnání s prvorepublikovou úpravou má současná česká obecní (městská) policie mnohem významnější postavení, a to zejména, co do celkového počtu pracovníků, tak i rozsahu činnosti. Obecní policie má dnes zcela nezastupitelné místo v soustavě orgánů ochrany veřejného pořádku.

Jelikož mezi veřejností panuje jistá nevědomost o vysoce citlivé problematice použití donucovacích prostředků, psa a služební zbraně strážníkem obecní policie, proto se tomuto zásadnímu tématu budeme věnovat v našem článku.

Strážníkem se podle zákona o obecní policii rozumí zaměstnanec obce, jenž je zařazený do obecní policie. Tento je při výkonu své činnosti přísně vázán zákony České republiky, což se týká přirozeně i oblasti zmíněných donucovacích prostředků. Strážník může použít pouze zákonem vymezené prostředky a to za legálně stanovených podmínek. Právním předpisem, který upravuje tuto oblast je zákon č. [553/1991](#) Sb., o obecní policii, jak vyplývá ze změn a doplnění provedených zákony č. [67/1993](#) Sb., č. [163/1993](#) Sb., 82/1995 Sb., 153/1995., 132/2000 Sb., 311/2002 Sb., a č. [320/2002](#) Sb. Mimo výše zmíněné zásady legality, je dobré zmínit, že tento sektor je upraven na základě principu : Maximalizace kladného (celo)sociálního dopadu zvoleného donucovacího prostředku za souběžné minimalizace negativního dopadu na konkrétní osobu vůči níž bylo strážníkem zakročeno. Kladným (celo)sociálním impaktem se zde rozumí především zajištění místního veřejného pořádku.

Donucovacími prostředky podle zákona o obecní policii jsou

a) hmaty, chvaty, údery a kopy sebeobrany,

b) slzotvorné prostředky,

- c) obušek,
- d) pouta,
- e) úder služební zbraní,
- f) hrozba služební zbraní,
- g) varovný výstřel ze služební zbraně,
- h) technické prostředky k zabránění odjezdu vozidla

Donucovací prostředky je strážník oprávněn použít k ochraně bezpečnosti jiné osoby nebo své vlastní nebo majetku, k zabránění výtržnosti, rvačce nebo jinému jednání, jímž je vážně narušován veřejný pořádek. Pouta smí však použít pouze a jen při předvedení osoby, která klade odpor, nebo při omezení osobní svobody; donucovací prostředek uvedených pod písm. e, f, g je strážník oprávněn použít pouze, jestliže jsou splněny podmínky pro použití služební zbraně, o těchto podmínkách bude pojednáno níže.

Z pohledu legislativně - historického jsou „nejmladšími“ donucovacími prostředky tzv. technické prostředky k zabránění odjezdu vozidla, toto oprávnění si vyžádala praxe a je dobře, že jej zákonodárce začlenil do citovaného právního předpisu.

Před použitím donucovacích prostředků, které jsme si uvedli pod písm. a) až g) je strážník povinen vyzvat osobu, proti které zakročuje, aby upustila od protiprávního jednání s výstrahou „jménem zákona“, že bude použito donucovacích prostředků. Zmíněnou výzvu ovšem strážník nemusí provést, je-li ohrožen jeho život nebo zdraví anebo život nebo zdraví jiné osoby a pokud zákrok nesnese odkladu.

Jak jsme již uvedli výše strážník má k dispozici přesně vymezenou „paletu donucovacích prostředků“ a tedy se logicky nabízí otázka, který z nich strážník použije?

O tom, který z donucovacích prostředků bude realizován, rozhoduje strážník podle konkrétní situace tak, aby dosáhl účelu sledovaného zákonem; přitom použije takového donucovacího prostředku, který je nezbytně nutný k překonání odporu osoby, která se dopouští protiprávního jednání.

Musíme taktéž připomenout, že strážník je povinen dbát, aby použitím donucovacích prostředků nezpůsobil osobě újmu nepřiměřenou povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání.

Jaké jsou povinnosti strážníka po použití donucovacích prostředků a služební zbraně?

Jestliže strážník zjistí, že při použití donucovacích prostředků došlo ke zranění osoby, je povinen, jakmile to okolnosti dovolí, poskytnout zraněné osobě první pomoc a zajistit lékařské ošetření.

Po každém použití služební zbraně, při kterém došlo ke zranění osoby, musí strážník ihned, jakmile to okolnosti dovolí, poskytnout zraněné osobě první pomoc a zajistit lékařské ošetření. Dále je povinen učinit všechny neodkladné úkony, aby mohla být řádně objasněna oprávněnost použití služební zbraně.

O každém použití donucovacích prostředků nebo služební zbraně je strážník povinen vyrozumět bez zbytečného odkladu osobu, která řídí obecní policii, a sepsat úřední záznam.

Použití psa

Kdy je možné, aby obecní policista použil k výkonu své služby psa?

Ex lege je strážník oprávněn použít namísto nebo vedle donucovacích prostředků rovněž služebně způsobilého psa. Analogicky obecní (městská) policie přitom použije zákonných pravidel jako při aplikaci výše enumerovaných donucovacích prostředků.

Způsobilost psa k zásahu musí být řádně policejně osvědčena.

Kdy je možné použití služební zbraně?

Strážník je oprávněn použít služební zbraň za podmínek nutné obrany nebo za podmínek krajní nouze. Náš právní řád – konkrétně trestní zákon – definuje jak nutnou obranu, tak i krajní nouzi.

Co se v dnešním českém právním řádu tedy rozumí pod pojmem nutná obrana?

Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný tímto zákonem, není trestným činem. Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zřejmě nepřiměřená povaze a nebezpečnosti útoku.

Co se rozumí pod pojmem krajní nouze?

Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému tímto zákonem, není trestným činem. Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil.

Dále pak je strážník k tomuto oprávněn k použití služební zbraně v situaci, kdy zamezuje útěku nebezpečného pachatele, ale pouze tehdy, když ho nelze zadržet jiným způsobem

Použití služební zbraně ve výše uvedeném „útěkovém“ případě je ex lege možné jen tehdy, jestliže použití donucovacích prostředků by bylo zřejmě neúčinné.

Dle důvodové zprávy k zákonu č. [311/2002](#) Sb., (Dův.zp., Čl. I, ze dne 28.11.2001) kterým se novelizoval původní zákon o obecní policii se obecnímu strážníkovi umožňuje použít zbraň i k zneškodnění zvířete (například zdivočelého psa), který ohrožuje i jiná zvířata (např. jiné psy), což je velmi častý případ nebezpečných psů na sídlištích. Za pozitivní pokládáme zejména skutečnost, že obecní strážník takto může zakročit proti zvířeti závažným způsobem ohrožujícím malé děti.

Služební zbraní se tu rozumí střelná zbraň, jejímž držitelem je obec.

Před použitím služební zbraně je strážník povinen vyzvat osobu, proti které zakročuje, aby upustila od protiprávního jednání s výstrahou, že bude použito služební zbraně. Kdy je možné od výstrahy upustit? Od výzvy s výstrahou může upustit jen v případě, že je ohrožen jeho život nebo zdraví anebo je-li ohrožen život nebo zdraví jiné osoby a zákrok nesnese odkladu.

Při použití služební zbraně je strážník povinen dbát nutné opatrnosti, zejména aby nebyl ohrožen život jiných osob, a co nejvíce šetřit život a zdraví osoby, proti níž zákrok směřuje. Zákonodárce, zde tedy jasně ukotvil imperativ minimalizace negativního účinku na život a zdraví delikt činicí fyzické osoby.

Mgr. Petr Kolman, Katedra správní vědy, správního a finančního práva PF MU Brno

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)

- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních – hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)